

VATT

**Julkisten palvelujen tuottavuus
– mittaamisen ja seurannan
kehittäminen**

Talousneuvoston kokous, 16.11.2011

Antti Moisio

GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH (VATT)

Tutkimuksen toimeksianto:

- 1. Kartoittaa tuottavuusmittaukseen soveltuvia vaikuttavuusaineistoja**
  - Suoraan tai välillisesti vaikuttavuutta mittaavat indikaattorit
- 2. Tehdä ehdotuksia tiedonkeruun kehittämisestä ja luotettavuuden parantamisesta**
  - panos-, suorite- ja vaikuttavuusaineistot
- 3. Tehdä ehdotuksia aineistonkeruun kattavuuden parantamisesta ja kokonaan uusien aineistojen keräämisestä**

Arvioita aineistojen nykytilanteesta (1/3)

- **Tuottavuusmittaukseen tarvittavaa tietoa on saatavissa vain kuntatasolla**
  - Panos- ja kustannustiedot
- **Eri palvelusektorien välillä suuria eroja tuotos- ja vaikuttavuustiedon laadussa**
  - Erikoissairaanhoidossa paljon korkealaatuista potilastason tietoa, ongelmana tietojen hyödynnettävyys järjestelmätason analyysissä
  - Perusterveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa aineistotilanne ollut heikompi mutta paranemassa (avoHILMO-, sosiaaliHILMO-rekisterit)
  - Koulutuspalveluissa tilanne vaihtelee koulutusalaan riippuen, oppimistuloksista ei kattavia tietoja

Arvioita aineistojen nykytilanteesta (2/3)

- **Nykyiset laatu- ja vaikuttavuusmittarit puutteellisia tuottavuusmittauksen näkökulmasta**
  - Käytössä olevat mittarit kehitetty alun perin muuhun kuin tuottavuustutkimuksen käyttöön
  - Myös uudet laatuindikaattorit ongelmallisia tuottavuuden mittaamisen näkökulmasta (esim. perusopetuksen laatukriteerit)
  - Tuloksellisuusrahoituksen laajentaminen (esim. AMK-tasolta lukioihin) edellyttää huolellista analyysiä ja valmistelua

Arvioita aineistojen nykytilanteesta (3/3)

- **Kuntapalvelujen monimuotoisuus vaikeuttaa Tilastokeskuksen tiedonkeruuta**
  - Ostopalvelut, kuntayhteistyö, kuntien tietojärjestelmät
  - Kuntauudistus
- **Tilastokeskuksen tuottavuustilaston panos- ja tuotosindikaattoreissa kehittämisen varaa**
- **Tietoa ”kerätään varastoon” – sitä on vaikeaa saada tutkimuksen käyttöön**
  - Käyttölupaprosessit jähmeitä, tietojenluovutuksen kesto

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

- 1. Toimipaikka- ja asiakastasoisen aineiston saaminen tuottavuustutkimuksen käyttöön**
  - Toimipaikkatasoisten (koulutaso, terveysasemataso), kustannus ja muiden panostietojen kerääminen aloitetaan mahdollisimman pian**

Tutkimusryhmän kehittämissuodotukset:

2. Tilastokeskuksen tuottavuustilaston kehittäminen

- Tuotoksia koskevan hyödykeluokittelun monipuolistaminen**
- Pilottihanke (VATT, THL, TK, SK) uudenlaisten tilastojen käyttökelpoisuuden arvioimiseksi ennen kokonaisuudistuksen toteuttamista**

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

- 3. Uusien valtakunnallisten laatu- ja vaikuttavuusindikaattorien kytkeminen tuottavuustutkimukseen**
  - Etukäteisarviointi tuottavuustutkimuksen näkökulmasta ennen käyttöönottoa

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

- 4. Koulutuspalveluja koskevien tuottavuusaineistojen kehittäminen**
  - Panos- ja kustannustietojen kerääminen toimipaikkatasolta
  - Oppimistulosten systemaattinen arviointi
    - tasokokeet perusopetukseen (6. lk, 9. lk)
  - Opiskelijapalautteen kerääminen

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

5. Terveysthuollon tuottavuusaineistojen kehittäminen

- Panos- ja kustannustiedot toimipaikkatasolta**
- Nykyisten tietoaaineistojen saaminen tutkimuskäyttöön**
- Erikoissairaanhoidossa tutkimusresursseja järjestelmätason mittauksen kehittämiseen**
- Perusterveydenhuollossa tuotosluokittelun kehittäminen**

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

- 6. Sosiaalipalveluja koskevien tuottavuusaineistojen kehittäminen**
  - Hyödykeluokittelun kehittäminen
  - Tietojen yhdistäminen terveydenhuollon rekistereihin

Tutkimusryhmän kehittämisehdotukset:

7. Kuntatilastoinnin kehittäminen

- Tätä koskeva uudistustyö on käynnissä: VM:n kuntatilastoinnin kehittämistä valmisteleva ohjausryhmä ja sen alatyöryhmät**
- Tutkimusnäkökulman huomioon ottaminen**

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Julkisten palveluiden tuottavuus

Kommenttipuheenvuoro Talousneuvostossa 16.11.2011
valtiosihteeri Tuire Santamäki-Vuori

Kansantalouden tuottavuuden kasvu - talouskasvun keskeinen edellytys

”Uusi kasvuvaikutus voi syntyä vain toimintatapojen uudistamisen kautta. Tuottavuuden tuleva kasvu on siksi tieto- ja viestintäteknologiaa paljon käyttävien alojen varassa. Näitä ovat muun muassa rahoitus ja vakuutus, liike-elämää palveleva toiminta, kauppa sekä julkiset palvelut.”

Matti Pohjola, Kansantaloudellinen aikakauskirja 3/2011, s. 232.

Julkisen sektorin tuottavuuden ja tuloksellisuuden edistämisen taustalla on myös huoli julkisen talouden kestävyydestä

- Valtio ja kunnat voivat omassa toiminnassaan edistää julkisen talouden tasapainottamista
  - parantamalla toiminnan tuloksellisuutta
  - luopumalla yksittäisistä toiminnoista ja tehtävistä, joiden lisäarvo on vähäinen
  - tukemalla julkisen sektorin henkilöstön työssä jatkamista työurien pidentämiseksi.

Julkisen sektorin tuloksellisuus - Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman linjaukset

- Korvata valtion tuottavuusohjelma uudella valtionhallinnon vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla
- Käynnistää kuntatuottavuuden ja tuloksellisuuden kehittämiskampanja yhdessä valtion toimijoiden, kuntien ja työmarkkinajärjestöjen kanssa

Mittaamisen haasteet julkisessa toiminnassa

- Tuottavuutta (tuotos / panos) mitattaessa tuotos on laskettava (laatuvaikioitujen) palvelusuoritteiden painotettuna keskiarvona
- Tuottavuuden tarkastelu ei riitä: tuloksellisuuden käsite kattaa myös palvelujen laadun, vaikuttavuuden sekä tuloksellisuuden edellytykset - organisaation henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen.

Mittaamisen haasteet julkisessa toiminnassa

- Perinteisen tuottavuusmittauksen kehittämistä (TK, VATT ym) tarvitaan.
- Samalla laiveampi tuloksellisuustyö edellyttää tulosohjauksen käyttöön uusien indikaattoreiden ja mittarien kehittämistä.
- Miten painotetaan tietoaineistojen kokoamista?
- VATT:
  - toimipaikka- ja asiakastason tiedon suuri tarve
  - toisaalta terveydenhuollon erittäin kattavien tilastoaineistojen hajanaisuus ja vajavainen hyödyntäminen

Julkisen sektorin tuloksellisuushankkeissa ENSI VAIHEESSA keskeistä

- käytettävien käsitteiden selkeyttäminen ja käytön yhdenmukaistaminen
- laatia virastoille/kunnille tuloksellisuuden arviointia varten työkalut eli nykyistä tarkemmat menettelytapaohjeet tulosohjauksen ja arvioinnin käyttöön
- panostaa organisaation henkisten voimavarojen kehittämisen ja hallinnan indikaattoreiden valintaan ja tietoaukkojen täydentämiseen - yhdenmukainen seuranta työpaikkatasolta valtakunnalliselle tasolle